

Dat we over een aantal jaar op een heel andere manier onze energie opwekken, zal weinigen nog verbazen. De energietransitie is in volle gang. Het akkoord van Parijs, de bevingen in Groningen, de afhankelijkheid van onbetrouwbare landen zorgen er voor dat we in Nederland zoeken naar alternatieven voor gas en olie. Maar die alternatieven hebben een grote impact op onze ruimte. Dus het is nog wel veel 'oefenen in de praktijk' hoe we dat moeten doen, zegt Laura de Groot van Windunie.

Windenergie: de lasten en de lusten verdelen!

foto's Hans van den Bos

Kleinschalig

Deze manier van werken heeft volgens De Groot alles te maken met de visie van Windunie dat je zou moeten proberen om de energieopwekking zo dicht mogelijk bij de mensen te organiseren. Als het eigenaarschap, de lusten en de lasten lokaal georganiseerd worden, is het veel gemakkelijker om vertrouwen en draagvlak te organiseren bij de betrokkenen. "Ik merk in projecten dan ook steeds vaker dat mensen zelf financieel willen gaan participeren in het project, dat ze meedenken over exacte locaties en dat ze met eigen ideeën komen om bijvoorbeeld een extra molen er bij te zetten of een combinatie te maken met zonne-energie. De rijksoverheid ziet ook steeds meer in dat de grote windparken niet de toekomst zullen zijn, maar juist de kleinschalige. Dat past natuurlijk ook bij de Omgevingswet: regel het zoveel mogelijk decentraal en lokaal. En deze manier van werken vergt natuurlijk ook wel het een en ander van de rentmeester. Die zal zich meer moeten gaan richten op het hele proces van verdeling van lusten en lasten in een projectgebied en zich realiseren dat de initiatiefnemer of grondeigenaar niet de enige belanghebbende is."•

Er zijn weinig onderwerpen waar mensen zo verschillend over denken als windenergie. Zelfs de milieubeweging heeft er geen eenduidig standpunt over en de meeste argumenten zijn inmiddels wel de revue gepasseerd: horizonvervuiling, gevaar voor vogels, te duur, te groot, gezondheidsschade, inefficiënt, subsidieslurpend versus schoon, dicht bij huis, noodzakelijk en mooi. Laura de Groot werkt bij Windunie en kent de discussies als geen ander en dat weerhoudt haar er niet van om overal in Nederland projecten te begeleiden die uiteindelijk zouden moeten leiden tot het bouwen van windmolens. Liefst redelijk kleinschalig: drie tot tien windmolens per project. "Laat ik voorop stellen: ook met onze aanpak kunnen we niet voorkomen dat sommige mensen hinder (gaan) ondervinden van een windmolen of dat er protesten komen van tegenstanders. We maken het niet mooier dan het is. Wat we wel doen is er voor zorgen dat de hele omgeving betrokken wordt bij een project. Niet alleen om in te spreken op een vastgesteld plan, maar echt vanaf het begin af aan. Tot en met het moment dat de windmolens daadwerkelijk gaan draaien."

Protesten

Tot voor kort werden projecten in de windwereld op een klassieke manier ontwikkeld: een initiatiefnemer benadert een grondeigenaar of hij een windmolen mag bouwen op zijn grond. Er wordt een plan gemaakt, een vergoeding afgesproken, vergunningen aangevraagd

en ter inspraak gelegd. En dan gaat het mis: protesten van omwonenden, bestuurders (gemeente of provincie) die terugtrekkende bewegingen maken en vervolgens de juridische procedures. "In onze projecten zorgen we er juist voor dat alle omwonenden en andere mogelijk betrokkenen al in het begin van het proces worden meegenomen. Protesten komen er toch, klachten en hinder kun je niet vermijden, maar we kunnen er wel voor zorgen dat mensen weten wat er mogelijk staat te gebeuren zodat ze ook mee kunnen denken in de plannen. En we gaan met de mensen altijd het gesprek aan over de energietransitie. Tot op heden is energie helemaal onzichtbaar: het komt uit het stopcontact, het komt uit een gaskraan. Maar de productie en het transport van de energie hebben we helemaal weggeloopt. Daar zie je niets meer van. Dat wordt met alternatieven zoals wind, water en zon in ieder geval heel anders. De energieproductie komt letterlijk in de achtertuin van mensen. Dat heeft veel impact en dat moet je goed begeleiden."

Gelijkwaardig

In eerste instantie is het van belang dat er grond is om een windpark op te bouwen. Vaak is die van verschillende eigenaren en is in beginsel niet duidelijk op wiens grond hoeveel turbines terecht komen. Om optimaal te bouwen, moet dat ook niet uitmaken en daarom gaat Windunie bij de grondvergoeding uit van het aantal hectare dat wordt ingebracht, en niet van de locatie van de molens. "Dat noemen we het socialiseren van grond-

vergoedingen. Maar Windunie gaat niet alleen het gesprek aan met de grondeigenaren, ook de omgeving wordt zo snel mogelijk betrokken. Om draagvlak te creëren maar ook om mensen de mogelijkheid te bieden om mee te doen in het project. Want het lijkt erop dat de weerstand veel minder wordt als mensen vanaf het begin kunnen meedenken en meebeslissen en ook kunnen participeren in het project. We inventariseren dus niet alleen maar welke zorgen er zijn, maar ook welke plannen er nog meer te realiseren zijn in combinatie met het windmolenplan. Misschien willen de omwonenden wel participeren in een of meerdere molens zodat zij ook direct belang krijgen bij het project. Of misschien is er op het terrein wel een koppeling te maken met zonne-energie, bijvoorbeeld op de daken van omwonenden. Vervolgens bekijken we met de initiatiefnemers welke opbrengsten we kunnen verwachten van het project en maken we een participatievoorstel. Dus niet alleen de grondeigenaar zelf krijgt een deel van de opbrengst, maar ook de mensen in de omgeving. Zij zijn immers ook belanghebbenden. Naast de participatieopbrengst bespreken we met de omwonenden een tegemoetkoming die gerelateerd is aan de mogelijke overlast die een molen zal kunnen geven. Zo zal uiteindelijk iedereen in de omgeving kunnen meeprofiteren. Wij denken dat je daarmee uiteindelijk het meeste draagvlak kunt krijgen voor de windprojecten."

- In 2015 wekten windmolens bijna 6 procent van de elektriciteit in Nederland op waardoor ruim 4 megaton CO₂ is vermeden. Dit staat gelijk aan de jaarlijkse uitstoot van ongeveer 900.000 auto's.
- Windenergie kan in 2030 50% tot 70% van de totale Nederlandse elektriciteitsvraag voor haar rekening nemen, meent de Nederlandse Windenergie Associatie. Op windrijke dagen draaien Denemarken en Schotland al volledig op windenergie.